

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetés helyben.

1 óra	2 K	1 óra	2:50 K
1 évre	24 K	1 évre	30 K

vidéken:

Székesfehérvár és kiadói hivatal: Szent István-tér 1. Telefon 208.

Felelős szerkesztő: Hajós József.

Főispánunk és a város jövője.

Károlyi József gróf főispán hét hónapi főispánsága alatt tisztán látja közállapotainkat. Érdeklődött minden iránt. Az előkészítő értekezleteken, a fontosabb tanácskozásokon személyesen részt vett. Nagy műveltsége és sokoldalú tapasztalata mellett éles szeme lévén, emberek és helyzetek igazságos megítélésben részesít. Ez alatt a hét hónap alatt jól látta a mi városunk elmaradottságait is. Ezért, hogy a jövőendő boldogulását elősegítse, a hétfői közgyűlés végén néhány tanácsot is szolgáltat a város közönységének. Mindenki láthatja, hogy ha tovább is a régi módon gazdálkodunk, a folyton növekedő adósságok összecsapnak a fejünk felett. Ezért új gazdasági források után kell nézni. A főispán szerint egyik jövődelmi forrásunk az lehetne, ha a város saját földjeinek egy részét saját kezelésbe venné. Ezen az uton sokkal nagyobb jövedelmet produkálna, másrészt pedig polgárát is élelemhez szel juttathatná. A főispán másik indítványja, hogy a város állítson fel gazdasági szakszolgát, a város polgárait elsajátíthassák a modernebb gazdasági rendszer. Ez azonban nemcsak a város polgárainak válna hasznára, hanem a megye lakosainak is, a kik a központban sokszor megfordulván, innem vehetnének mintát a saját gazdaságaik helyesebb és okosabb kezelésére. Végül azt az okos tervet hangsúlyozta, hogy a város a bérszadott üzemeket a saját kezelésébe vegye. A villamosvilágítás, a gázvilágítás (ugyanaz alkalmazható a jeggyárra) a város kezelésében minden hasznát a városnak adhatná. Egy városi takarékpénztár kincsesbányája lehetne a városnak. Ausztriában és Németországban a városok pótdadójuk nagy részét a saját takarékpénztáraik vállára hárítják. Az új liberális gazdasági rendszer iránt a szövetszervezetektől és a pénzeket és vállalatokat a nagybankok üzembörébe vonja. Ebből aztán kisszámú, rohamosan gazdagodó és mindig szivtelenebben részvényt vesz a hasznát.

A főispán indítványait a közgyűlés szívesen fogadja. Mi hisszük, hogy tanul is belőle, követni is fogja.

— Adomány. Dr. Sacchi Kukuljévic József az Ottokár hadiárva háza 10 koronát adott.

A város háztartása.

A városi képviselő testület hétfőn délután rendes közgyűlésen tárgyalta a város 1918 évi költségvetéséről. Mindenesetre okos dolog ezt a nagytömegű ügyet külön közgyűlésen tárgyalni. Hiszen milliókról van szó s az okos embereknek ilyenkor el kell mondaniok a maguk véleményét, különösen pedig azokat az irányelveket, amelyekkel a város háztartását javítani, helyesebb mederbe terelni kívánatos.

A régi és újabb költségvetések közti óriási a különbség. Tíz évvel ezelőtt 1 millió 131 ezer kor. volt a szükséglet 1918-ban 2 millió 683 ezer kor. Akkor 334 ezer kor. hiány volt s annak a fedezésére 81 százalékos pótdadót javasoltak, ma a hiány 1 millió 321 ezer kor. s ebből 522 ezer kor fedezésére kérnek 97 százalékos pótdadót, a többi kölcsön után vagyunk kénytelenek pótolni. Akkor a költségvetés személyi és dologi kiadásai 341 ezer koronába kerültek, vagyis annyiba került a város háza — ma 764 ezer koronába kerül. Természetes, hogy mindez a háború időzte elő s ezeket az óriási terveket nem lehet egy észlelő közönség előtt ráróni, hanem el kell osztani a jövőendő nemzedékre is, hogy azok is tudják a háború su'yát értékelni. Egyébként a költségvetés simán folyt le s a közgyűlés tagjai kénytelenek voltak megegyezni az összes kivetett tervet. Érdekes volt azonban, hogy a közgyűlésen a tisztviselőkön kívül mindössze 15 bizottsági tag jelent meg, így a két millió 70 ezer koronás költségvetésből egy-egy városi a vállára körülbelül 200 ezer korona esett. És még mondják valaki, hogy nincsenek nálunk erős emberek!

HIREK.

A szociáldemokraták nálunk

május elsején elég szolidan vigadoztak. Délután azonban a Laskovits-féle vendéglő kert-helyiségében szavaltak. A pártkör főközlere május elsejének jelentőségéről beszélt a nálunk azokos elveket esztelvo az elvtársaknak. Persze a csuhásokról is történt megemlékezés, bár erősen hangoztatta a szónok, hogy ők nem akarják, fámadni a vallást ilyen komikus trükköket alkalmaz most már a pártkör vezető szónoka. — Nagyon ostobának kel-

lene lenni annak a demokratának, aki olvassa a hivatalos lapjukban a Népszavában majdnem naponta leközölt vallásnyúló cikkeket és híreket, de mégis elhinné, hogy a szoc. demokraták nem támadják a vallást. Talán a Népszava husvéti vezércikke sem támadás a vallás ellen? — Az ilyen trükkök csak arra lehetnek jók, hogy a vallásértökölözöz ragaszkodó népet a vörögök táborába csalogassák. — Egyébként, mi reméljük, hogy a rendőrhatalosunk tisztviselői nem fogják télenül nézni, hogy a bolsevizizmust miként terjeszt egy olyan pártvezető, akinek, hiszen már a verebek is csiripelik — többféle látás van a rovasán. Fehérvár komoly polgárai ellélik a bolsevik tanok kökter szónokát és rendőrségért kitá-

— Királyi kitüntetés. Öfelsőgo dr. Sacchi Kukuljévic József m. kir. népt. állatorvosnak, a ki a cs. és kir. 10. huszarezredhez van beosztva, jelenleg a Fejér megyei lövátó bizottság tagja a háboruban teljesített kiváló szolgálatai elismerésül a Ferenc József rend hadiértményes lovagkeresztjét adományozta.

— A zsirellátatlanok ügyében. Mint illetékes helyről értesültünk, azok a hatósági zsirejgyesek, akik magukat zsirral augusztusig el akarják látni, utalványban egyszerre megkaphatják a részükre járó zsirmennyiséget. Az utalványokat be lehet majd váltani: Schreindorfer Ferenc, Schnitzinger László, Emehcht Ferenc, Friedrich Antal, Tisztviselő Szövetkezete, Közérdek Szövetkezet, Vincz József, Kovács Ferenc, Jankovics István. Utalványokért jelenkezni lehet a közlelmezési ügyosztálynál a hatósági könyvecskével.

— A tanítók és tanárok a vakációban katonáskodnak. A közelmúlt napokban ismét egy olyan honvédelmi miniszteri rendelet jelent meg, amely alkalmas arra, hogy a hadköteles sorban levő pedagógusoknak a nyári szabadság utáni való vágyakozását és előlegezett örömet leromssa. A honvédelmi miniszter úgy intézkedett, hogy a felmentett tanítók és tanárok a nyári szünidőben, amely legalább három hónapig fog tartani, katonai szolgálatot teljesítenek, de kizárólag a pótdadójánál és annak osztágnál, szóval nem haderői szolgálatról van szó, hanem csupán a vakáció megnyomoritásáról.

— A Vörösmarty kávéház előtt talált gyöngyház olvasói és kulcsot hoztak Szerkesztőségünkbe. Igazolati utalajdonosa átvetheli.

olvasható a Népszava két minapi számából. Április 18-án a 7. dik oldalon feltűnő módon közli ezt a hírt:

— Nem kell pap! A minap elhunyt Schmidt Ferenc elvtársunk szerdán délután temették el Erzsébetfalván. A temetésen résztvettek a fegyvergyár munkásai. Pap nem okvetetlenkedett a koporsónál, az erzsébetfalvi munkásdalkör éneke után Tasalyi János elvtárs mondott bucsuzót, a sirnál pedig Virágh Lajos elvtárs bucsuzott korán elhunyt harcosátársunktól.

Három napra reá, április 21-én nagy könnyhullatások közt siratták el az elhunyt Hecht Jakab bndapasi elvtársat, több mint fél századon át dícsérte őt, a kárpitosszakosztály vezelőjét, tagját, érdeméül felhozta azt is, hogy évekket ezelőtt a bécsi rendőrség király és államelleni izgatás miatt örökre kililtotta őt a császárvárosból. Aztán leírja, hogy milyen imponás volt Hecht Jakab elvtárs temetése, piros szalagos koszorúkkal, három bucsuzató beszéddel s dalárdáénekekkel. És úgy e mindenki kíváncsi, hogy vajlon Hecht Jakab elvtárs koporsójánál okvetetlenkedett a rabbi vagy sem? Mert azt tudjuk, hogy a róm. kath. Schmidt Ferenc elvtárs hűlt tetemét úgy adták az anyaföldnek, ahogy ez ideig az állat hullákat szokták elföldeni. Azoknak tudvalevőleg nincs szemlemléltük s így nem lehet szó imádságról, beszontelésről. A fenti találos kérdést, hogy Hecht Jakab elvtársat elkísért-e az illetékes rabbi a pestújrhelyi temetőbe, mindenki könnyen elválaszolhatja. Igen is elkísért. Hát hogyan, kérdezi meg Böggös Bálint elvtárs is: Schmidt Ferencet úgy, Hecht Jakabot meg így? pap nem kell, de zsidó rabbi kell?

Szomorú, magyar sors. De mit tehetünk mi ellene, ha nektek így jó?!

Krax.

— Gyászrovat. Hekele József, Takács Erzsébet férje április hó 30-án elhunyt. Temetése tegnap délután volt a Jókai utca 9. sz. gyászházban.

Terbán József, Kollár Erzsébet férje 1. hó 1-én elhunyt. Temetése tegnap délután volt Széckényi u. 54. sz. utól.

Egyes szám ára 8 fillér.

Lapunk mai száma papiroshiány miatt 2 oldal.

— **A leánygimnázium ügye.** A helybéli leányiskola gimnáziumi tagozata mind máig nyilvántartási jogot nem kapott. A város felírta az ügyben a kultuszminiszterhez, hogy a leánygimnázium számára a nyilvántartási jogot minél előbb engedélyezze.

— **Cserebogárról.** Lapunk legutóbbi számában szó volt a cserebogárról. Annyi cserebogár emberemlékezet óta nem pusztította gyümölcsfáinkat, mint az idén. Ha a hatóság nem áll neki minden rendelkezésre álló eszközzel a pusztításnak, évről-évre mindig rohamosabban növekedő veszedelemmel állunk szemben és a gyümölcsstermet teljesen lehetetlenné válik. A legutóbbi közigyelésen Bilkei Ferenc bizottsági tag szóvá tette a cserebogárveszedelmet és Saára Gyula dr. polgármester a legnagyobb készséggel hozzájárult az irtás módjához. Eddig az iskolák növendékei voltak az irtás lovagjai. Főleg az Olajutcai iskolák növendékei, akik jórészt az iskolából járnak be a városba. Eddig az iskola igazgatója és más jötevők fizették a cserebogárral terén halhatatlan érdemeket szerzett ifjúságot. Most a polgármesterrel történt megállapodás alapján a város fogja fizetni a díjakat. Hogy azonban a kezelés könnyebb legyen az iskolák igazgatóinak Bilkei Ferenc fogja adni az előlegeket, ő pedig a városnál számol el. Száz cserebogár után 10 fillér jutalom jár (nem 8, mint jelezték). A cserebogarakat a gyermekek az iskolába viszik, ott az igazgató a kiadott kértágu számvizsgáló bizottsággal és a főfelügyelővel szemlélőrel átszámoltatja a száraz csengő vagy kopogó vaspénzkeket azonnal kifizei. Egy millió cserebogár után ezer koronát kap a bűzgo szállító. Az Olajutcai fiúk pár nap alatt 20 ezer leshaltolt cserebogarat hoztak be. Ha egy cserebogár rovására csak 10 szem cserebogár elpusztítását írjuk az Olajutcai fiúk 200 ezer szem cseresznyét, vagyis 200 évával mentettek meg a piroc cseresznyére éhes hadi közönség javára. Ha egy véka cseresznye 10 korona, eddig 2000 korona tiszta haszon van a cserebogárról. Fél tehát, hazánk szépművészi ifjúsága este 6 óráig tanulókat a leckét. 6 órák, a mikor a cserebogár szundikál, másszatok a fára, rázzátok meg magyarán s ha a nyargaló találat nem csiphetitek fölön, bánjatok el a cserebogár nemzetséggel, horpassza-ok be a mellüket, mert különben nem eszünk se cseresznyét, se szilvát, se diót.

— **Hangverseny.** A ciszterci rend székesfehérvári főgimnáziumának önképzőkörre, ének és zene-kara 1918. május 4-én (szombaton) délután 6 órák az intézet díszterében **jókedélyű hangversenyt** rendez a következő műsorral: 1. Planquette: Kornevillei harangok. Karének. 2. a) Hermann L. I. Nocturno, b) Hubay I. Magyar péma 1. sz.: hegedűn játssza T. Nagy Lóránt VII. o. t., zongorán kíséri Csöppentzky Ernő VII. o. t. 3. Emőd Tamás: Szól a harang. Harctéri jelenet. Pénteki László — Praxa László VII. Szombati Pál — Kneizts János VII. A harang — Müller József VI. o. t. 4. Stang: Fantázia négy hegedűre. Előadják: T. Nagy Lóránt VII. (I. hegedű), Yeber Zoltán VI. (II. hegedű), Pék

János III. (II. hegedű), Zongorán kíséri Farkas Elek VI. o. t. — II. 5. Schubert: A zongorán (Am Meer) Teljes zenekar. 6. a) Zieher C. M.: Hajós-ének. b) Eisler E.: Dal. Zenekar kísérettel énekel: Imre Vince VI. o. t. 8. Strauss J. Cigánykar. Vegyeskar zenekisérettel. — Belpőjegyet (ülőhely 3 K, állóhely 1 K) a főgimnázium növendékeinél kell váltani. A tiszta jövedelem hadi jótékonycélra lesz fordítva.

— **Névmagyarosítás.** Kapatsch József alcsúti születésű budapesti lakos miniszteri számvizsgáló vezetőnével belügyminiszteri engedéllyel „Kapács”-ra változtatta: ugyancsak Radanovics Ferenc váli születésű budapesti lakos könyvtáros segéd vezetőnével „Tihanyi”-ra magyarosította.

— **Szappant kaptunk.** A városi közellátás céljaira a zsiradék-központ 58 mm. szappant küldött. A szappant április havi jegyekre hétédtől kezdve a következő kereskedőknél lehet beszerezni: Arany Gyula, Brunner József, Blum Mihály, Deutsch Aladár, Endrődi Betti, Flits Pál fia, Fischbein Mari, Geller Magdolna, Hermann Mihály, Heller Edéné, Krausz Lajos, Krausz Adolf fia, Klein Mór, Klein Manó, Korai Artur, Krausz Miksa, Karl J. és fia, Lövinger Gyuláné, Mayer Béla, Menyász József, Neu Dávid, Ofner Mór, Pemmer József, Rauchmann Józsefné, Renner Istvánné, Siposs Ernő, Süss Sándor, Sándorovits János, Szabados Miklósné, Szauter József, Szatmári Aladár Szabadi Lajos, Szigethy Testvérek, Schwartz Sándor, Schön Márkus, Schönheim Fáni, Tehel Miksa, Tímljenovics József, Weisz Sámuel, Weisz Jenő, Köz és Magántisztviselők ösvetkezte, Honvédek beszerző csoportja, Városi bolt, Közérdek fogó, zöv.

— **Sztrajkolnak a kondások.** Ma reggel Székesfehérvár gazdái hiába várták a kanászokat, hogy a serlésekkel kibajtsák. A kanászok munkabeszüntetésének az az oka, hogy 100 százalék béremelést kértek. A városi gazdasági szakosztály pedig csak 50 százalékos fizetésemelést javasolt. Sági Lajos rendőrfőkapitány a gazdasági cselekvés értelmében, a polgármester felhívására, mivel felmondás nélkül hagyták el helyüket, a sztrajkolókat letartóztatta. Mi kívánjuk, hogy a kondások méltányos megérettést kapjanak. De helyesebb a főkapitányunk intézkedését, mert a város gazdasági közönségének érdekeit védte, midőn a lázadó munkamegtagadókkal szemben alkalmazotti törvényes letartóztatást.

— **Közérő igénybevételére** jogosította fel a polgármestert a kereskedelmi miniszter, hogy a város közútaira fedőanyagot fuvaroztasson. A polgármester utasítására a rendőrfőkapitány fog a közérő kirendeléséről gondoskodni.

— **Kacsa lopás.** Laszko Lászlóné Olaj u. 65 sz. alatti lakóستól az éjszaka 3 db. kacsa az udvaron álló kiretéből ellopták. Az ismeretlen tolvajokat keresi a rendőrség.

— **Adomány.** K. M. Z. a szegények számára 20 koronát adott. — **Elveszett három malac.** A megtalálót legyen szives jelenteni Alsókirálysor 7. szám alatt.

Mozi.

Az Apolló igazgatósága közli:

Vasgyáros. Ohnet György világhírű regényét, amely gyönyörűséggel olvasta mindenki és amely élvezettel hallgatta végig a színpadon, éppoly gyönyörrel és élvezettel fogja szemlélni a vásznon is. Dr. Janovics Jenő, a kolozsvári Nemzeti Színház kitűnő direktora oly zseniálisan rendezte a filmet, Ohnet világhírű, közkedvelt színművét, hogy a darab minden szépsége teljesen érvényesül annál is inkább, mert Claire szerepét Berki Lili játssza hódító művészetében minden varázsszával. Ezen szenzációs alakításával önmagát mulja felül. Az abszolút magas színvonalu filmjüldomságot pénteken, szombaton és vasárnap mutatja be az Apolló színház rendes helyárak mellett. A kiegészítő műsoron látványos filmfelvétel szerepel Vilmos császár törökországi látogatásáról.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetésekkért 10 szölg 1-50 kor., azonfelül minden szöbört 10 fillér fizetendő.

Egy tanuló és egy mindenestül felvező az Egyházmegyei Könyvnyomda Szent István-tér 1. sz.

Mindenestül felvételük, Knazovitzky dívatáruházában.

Önkéntes árverés. Néhai Sárközi Károly volt székesfehérvári lakos hagyatékához tartozó Székesfehérvári Osz utca 72. számú házat 1918. május hó 9. napján délelőtt fél 11 órakor Nádorutca 6. számú házban levő kir. közjegyzői irodámban önkéntes árvelesen eladom. Dr. Horváth Kálmán kir. közjegyző.

Sokan keresték a Kémpis Krisztus követése című könyvecskét: jelentjük, hogy a Soós-féle fordítás kapható Horváth-Rónai pap kereskedésben, Róssuth u.

Bejárónó felvételük. Hallér 4.

Felsőkirálysor 13. szám alatt nagymennyiségű répa kicsinyben és nagyban eladó.

Csorda utca 12. számú ház szabadkézből eladó.

Meghívó.

A Közgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

Székesfehérvár,

1918. évi május hó 18-án délután 3 órák az intézet saját helyiségében (Nádor-utca) megtartandó

rendkívüli közgyűlésére*)

NAPIREND:

1. Az alaptőkének 1,500,000— koronáról 2,000,000— koronára való felemelése;
2. Az alapszabályzat 5. §-ának megválasztása;
3. 1 igazgatósági tag megválasztása;

Az igazgatóság.

*) A közgyűlésen csak azon részvényesek vehetnek részt, kik a közgyűlés megtartása előtt nekik szóló részvényeiket a még le nem jött részvényekkel együtt a társaság pénztáránál, Székesfehérváron, vagy a Magyar Államias Takarékpénztár Rt.-nél, Budapest, (V., József-tér 14.), legálább 8 nappal a közgyűlés napja előtt éről szóló megfelelő elismervény ellen letétmennyezik (Alapszabályok 13. §-a)

Apolló - színház.

Péntek, szombat és vasárnap május 3, 4 és 5-én

VASGYÁROS

színmű 5 felvonásban.

Filmre rendezte: dr. Janovics Jenő. Főszereplő: Berky Lili.

... Látványos kiegészítő kép: Vilmos császár Törökországban.

Előadások: 7 és 9 órák vasárnap 3, 5, 7 és 9 órák.

Aránia - színház.

Szombat és vasárnap

május hó 4, 5-én

Közkirovántra

„Menyasszonyvadász”

szálfonvígjáték 4 felvonásban.

Főszereplő: Henny Porten. Remek kiegészítő pótműsor.

Előadások: 7 és 9 órák. Rendes helyárak.